СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 74. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 31 березня 1930. VOL. XXXVIII. No. 74. Jersey City, N. J., Monday, March 31, 1930. THREE CENTS.

ДЕМОКРАТИ КАЖУТЬ, ЩО ГУВЕРОВА АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ ДОПИСУЄ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Керевей з Аркензо і конгресмен Гарнер з Тексас видали заяву, в якій піддали критиці цілорічну адміністрацію Гувера. До них долучився конгресмен Бирнс з Тенесі, котрий говорив на ту саму тему на радіо. Всі вони ствердили згідно, що Гуверови не повелося ні у внутрішній політиці ні в заграничній. Бо Фармерська Рада і тарифа не принесуть на ділі ніяких полекш, а з морських нарад рівнож нічого не вийде.

Демократичні лідери кажуть, що вони не розуміють, як може теперішня републиканська адміністрація чванитися успіхами. Кажуть далі, що навіть президент Гардинг не мав відваги пускати такого блахмана, хоч його адміністрація була одним моральним банкроцтвом.

КЕЛОГ ПРО МИР.

НЮ ЙОРК. — Бувший секретар стейту, Френк Келог, говорив з рамени Ліги політичного виховання про світовий мир. Він ствердив, що всяке збільшення зброєння на мори не причиниться до мира, як це хибно дехто думає, а тільки продовжуватиме давну систему рівноваг, таємних договорів і зброєнь, як одиноких засобів задержання мира. А спокій буде щойно тоді, коли не будуть думати про обмеження зброєння, а про зменшення тої сили, яка вже істнує.

Всеж таки Келог думає, що світ тепер ближчий до мира, як колинебудь инде.

ПАТРОЛЮЮТЬ З ЛІТАКІВ.

НЮ ЙОРК. — Поліційний комішенер Гвейлен завів новий рід поліційної служби. Ото закупив 4 літаки і наняв 12 пільотів, яких поставлено до диспозиції поліції. Літаки ті вилітатимуть що дві години і кружляти над містом. Буде це новий рід інспекції. В той спосіб думає поліція слідити за ріжними злочинцями.

МІСЬКЕ БЮРО ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер вніс до Борд оф Естімейт проект, який має бути негайно ухвалений і передбачує негайне введення в життя бюра праці, яке має займатися безплатним шуканням праці для безробітних.

Внесення мейора є вислідом конференцій, які він відбув з робітничими лідерами.

ЗАМКНУЛИ БАНК, ДЕ КУЛИДЖ ДЕРЖАВ ГРОШІ.

НОРТГЕМПТОН (Месечусетз). — Замкнено „Ди Гемшир Кавнті Трост Компані", місцевий банк, в якім держав своє конто бувший президент Кулидж. Стейтова контроля викрила, що в касі був недобір на суму $285,000.

ЖІНКИ ЛІТАЮТЬ.

РУЗВЕЛТ ФИЛД (Лонг Айленд). — Літати літаком не є велика штука. Жінка може навчитися цеї штуки на протязі одного дня. Так каже летунська компанія, заанґажувавши три жінки, а то Мисс Дороти Келберт, студентку з каледж, Мисс Естер Вагнер, стенографістку і Миссис Гелен Ґилспай, замужну жінку і матір дітям, щоби на них доказати, що жінка може навчитися за один день літати самостійно, без усякої помочі.

БИРД ВЕРТАЄ.

ВЕЛИНГТОН (Нова Зеляндія). — Адмірал Бирд виїде звідси 9 квітня до Панами, в Панамі ждатиме три тижні на корабель Сити оф Ню Йорк, а потім разом з ним верне до Ню Йорку.

Бирд забрав з собою рівнож усі пси, які мав під бігуном. Спершу хотіли їх потруїти, але Бирд рішився таки їх перевести. Це зеднало Бирдови велику симпатію з боку всіх товариств охорони звірят. Нюйорське товариство повідомило його, що іменувало його за це почесним членом. З тої нагоди пригадують, що великий дослідник Скат не хотів добивати псів, хоч не мав чим ні їх ні себе годувати і згинув з голоду разом з псами.

ГАЙТІ ДІСТАНЕ ПОЛЕКШІ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер прихилиться до всіх проектів, які предложила настановлена ним комісія для провірення відносин на острові.

Рішено відкликувати звільна маринарів з Гайті, а рівнож настановляти місцевих людей на урядові місця, занимані досі Американцями. Посада високого комісаря буде знесена. Його місце займе американський посол. Уряд старатиметься реґулювати справи так, щоби до року 1936 все опинилося в руках населення з виїмком деяких американських експертів, які залишаться далі на своїх позиціях.

ПРОТИ ВИСОКОГО ЦЛА.

НЮ ЙОРК. — Кубанський амбасадор, д-р Орестес Ферара, подає, що Злучені Держави побирають титулом цла річно $600,000,000. З тої суми припадає на Кубу $150,000,000. Виходить, що мала Куба оплачує четвертину всього цла, себто більше як усі инші краї цілої Латинської Америки. Ферара каже, що це змушує Кубу наложити вищі цла на американські товари.

АЛЬКОГОЛЬ І ПАРАЛІЖ.

ВАШИНГТОН. — Прогибіційний комішенер Дорен подає, що на підставі лікарських і хемічних доходжень стверджено, що паралїжі, про які стільки було мови, повстали наслідком пиття затроєного алькоголю.

ВІДОЗВА ДО ЕСПАНСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

Виконавчий комітет комуністичного інтернаціоналу видав відозву до еспанських комуністів. В ній змальовує положення, що створилося в Еспанії після повалення уряду ґен. Прімо де Рівери і завзиває комуністів до поборювання монархістичного устрою та до введення в Еспанії диктатури пролетаріяту.

ЧОРНА РУКА ПОСЯГАЄ.

У деяких селах Любачівщини, Цішанівщини та Ярославщини поширюється дивна релігійна секта, якої кличем між иншими є відтягати людей від всякої громадянської діяльности, бо це, мовляв, світські справи, а вони шукають чогось кращого. Спритні мантії так уміють підійти селян, що деякі дійсно пристають до тих сект. В селі Липині, повіт Любачів, ці „громадяне" навіть відказувалися в часі виборів від голосовання. Ріжні є на світі мудрагелі.

ВИДОБУВАЮТЬ УЖЕ ДРУГУ ҐАЛЄРУ КАЛІҐУЛІ.

Позем води озера Немі знову обнижено на кілька метрів, так, що внедовзі видобудуть другу ґалєру Каліґулі. Ґалєра вже показується з води, Вона має 71 метрів довжини і 21 м. ширини. Пригадує тип римського корабля, якого вживали до далеких морських подорожей.

ЗЛОЧИН ВІДГРЕБУЄ ЗЛОЧИН.

У Львові арештовано Єлисавету Лянґову, властительку реставрації при вул. Городецькій 57, за те, що вона хотіла замордувати співвластителя тоїж реставрації, Рудольфа Суперляка. В слідстві показалося, що Лянґова перед 16 літами вдушила теж підчас сну свойого чоловіка Едварда, що був тоді учителем в Жовкві, а опісля привязала йому до шиї шнурок, кидаючи підозріння, що він повісився. Причиною душогубства мало бути те, що Лянґова починала любовні історії з якимсь австрійським офіциром, про що знав її муж. Світова війна душогубство Лянґової затерла, але новий її, злочин пригадав давніший. І Лянґова буде відповідати перед судом за два душогубства.

НЕБІЩИК ЦАР МИКОЛА II. КАНДИДУЄ НА СВЯТОГО.

Недавно відбулося віче в Лесковач, Югославія, підчас якого присутні ухвалили резолюцію до синоду Східної Церкви, щоби вона проголосила послідного російського царя, Миколу II., святим за його великі заслуги в користь сербського народу і церкви.

Можливо, що ще дочекаємося колись, що й Петро I. та Катерина II. вианвансують на святих. На світі всяке можливе.

ПОЛІЦІЯ РОЗІГНАЛА ЗБОРИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ.

В дні 4. березня відбувалися в Бучачі загальні збори повітової кредитової кооперативи „Праця". В часі зборів явилося 10 поліціянтів під проводом підкомісаря Стефановича і комісаря поліції Текаша. Ком. Стефанович розвязав збори, а поліціянти опорожнили салю силою.

ОБІКРАЛИ ЦЕРКВУ.

В селі Шульганівці, повіт Чортків, злодії забрали дорогу утвар церковну і 150 зол. готівкою.

ЖІНКА КЕМАЛЯ ПАШІ ВТІКЛА ЛІТАКОМ.

Кемаль Паша не є прихильником многоженства і тому, коли перестав любити першу жінку й забажав оженитися з другою, а саме з сестрою Аманули, то почав старатися про розвід. Але що на розвід треба довго чекати, Кемаль Паша запросив до себе Аманулу і його сестру, щоби бодай якийсь час пережити біля своєї нареченої та пізнати її ближче. Ображена перша жінка Кемаля Паші не схотіла жити під одним дахом зі своєю суперницею й одного дня сіла собі до літака і втікла з Анґори до Константинополя, потім кораблем до Лондону. Кемаль Паша, який і так старався про розвід, дивився вслід за відлітаючим літаком, що відвозив його першу жінку, гладив руку другої жінки й усміхаючись говорив: „Бачиш? А я не думав, що вона така рішуча та відважна! Вона мені тепер більше подобається як колись''.

АРЕШТУВАННЯ В ҐАЯХ КОЛО ЛЬВОВА.

Дня 13. березня арештовано в Ґаях чотирох людей під замітом підпалу вісьмох стирт сіна. Сіно було власністю мельника Дроновича. Арештованих відвезено до Львова.

НАЙШЛИ ТАЙНУ ФАБРИКУ ТЮТЮНУ.

У Варшаві скарбові власти найшли тайну фабрику тютюну. В чотирох кімнатах працювало кількох робітників при виробі тютюну й робленню папіросів. Польський скарб поніс через ту фабрику міліонові шкоди. Арештовано всіх фабрикантів і сконфісковано богато запасів тютюну.

ЗА ПЛОЩУ ПІД БУДОВУ ПОЛЬСЬКОЇ КАПЛИЦІ.

В селі Надорожній, повіт Товмач, іде суперечка між Українцями і Поляками за цвинтарну площу, що належить до українського парохіяльного уряду. Цю площу хотять Поляки добути під будову каплиці і навіть вже навозили туди цеглу і каміння. Та Українці ввесь цей матеріял з площі усунули. Розуміється, справою занялася поліція.

750-ТИСЯЧНИЙ ГРОМАДЯНИН АМСТЕРДАМУ.

Статистика Амстердаму показувала, що бракує тільки одного громадянина, щоби те голяндське місто стало 3/4-міліоновим містом. Всі громадяне Амстердаму ждали на уродини того 750-тисячного громадянина, великі фірми оголосили, що новородка обдарують великими подарунками. І цей громадянин вродився 13. лютого ц. р. як син безробітного тоді тапіцера Франца Навта. Малий Іван є осьмою дитиною у своїх родичів і є найщасливішим горожанином Амстердаму. Не тільки тому, що про нього говорить цілий Амстердам і що він дістав дуже багато дарунків від найбогатших фірм, заведень і горожан Амстердаму, але передовсім тому, що з його уродинами скінчилася нужда в домі його батьків, бо вони теж дістали багато грошевих датків, а голова родини, Франц Навта, сталу працю.

УВАЖАЙТЕ НА ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ.

Коли Вас будуть питати при переписи населення в квітни сього року:

What is your native language?

АБО:

What is your mother tongue?

АБО:

WHAT LANGUAGE DID YOU SPEAK IN HOME BEFORE COMING TO THE UNITED STATES?

ВІДПОВІДАЙТЕ:

UKRAINIAN

В ПОЛЬЩІ КОЛОТИТЬСЯ ДАЛІ

СОЙМ СКЛИКУЄТЬСЯ ПРОТИ БАЖАННЯ УРЯДУ. ПОСЛИ ПРАВИТЕЛЬСТВА БУДУТЬ СТАРАТИСЯ РОЗБИТИ ЙОГО ЗАСІДАННЯ.

ВАРШАВА (Польща). — Напружена ситуація в Польщі триває далі. Ян Пілсудський ще не закінчив формування нового правительства, а тому відповідно з традицією тепер не треба скликати засідання сойму. Та, не зважаючи на це, маршалок сойму вирішив скликати його на засідання 29 березня, бо це останній день, коли сойм може обговорювати бюджет.

Проти скликання сойму протестує Ян Пілсудський, вбачаючи в цьому недовіря до себе. Соймові посли, котрі піддержують маршала Пілсудського й творять урядову ґрупу сойму, готуються не допустити засідання сойму до спокійної праці. Вони думають роспочати галас, вигуки й инші непорядки, коли лише маршалок оголосить відкриття засідань. Вони не зважають на те, що маршалок заявляє, що засідання буде скликане лише в справі затвердження бюджету.

Посли соціялісти готуються видати заклик до населення Польщі з протестом проти поступовання уряду та саботажу послів правительственної ґрупи. Соціялісти будуть протестувати проти наміреного затягування формування правительства, щоб уникнути обговорення соймом бюджету.

По чуткам маршал Пілсудський не ввійде в міністерство свого брата, а лишиться далі головним інспектором польської армії, себто фактичним диктатором у ній.

НЕВИРАЗНЕ СТАНОВИЩЕ СТАЛІНА.

МОСКВА (СССР). — Бувша права опозиція в комуністичній партії почала свої напади на Сталіна. В той самий час Сталін напав на ліву частину комуністичної партії, якої програму він намагався так невдало перевести в життя. Сталін закидає лівим, що вони дуже переборщили, стараючися як найскорше цілковито перевести в життя свою програму. Тому пленарні засідання комуністичної партії в квітні будуть надзвичайно цікаві й тепер годі сказати, як на них вивяжеться Сталін.

Міжтим тепер в армії відбуваються портійні віча, на яких ухвалюють резолюції, підтримуючі політику партії, її центрального комітету та Сталіна. На цих мітинґах Сталіна витається як вождя червоної армії та провідника комуністичної партії.

Уже роспочалися посіви в Московщині та на Україні. Сподіваються, що колективні господарства переведуть успішно свої посіви, чого не можна сказати про індивідуальні селянські господарства. Звертає на себе увагу те, що нема в пресі відомостей про зимові посіви. Це трактують тут недоброю ознакою, бо вважають, що „відсутність відомостей значить злі відомости". Газета „Економіческая Жізнь" знову критикує злий стан транспорту й звертає уваги на те, що комісар комунікацій Рудзутак сам заявляє, що тепер на стаціях стоїть 20,000 заладованих ваґонів, які чекають своєї черги до виладовання.

ФОРД В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — В місцевому індустріяльному журналі появилася заява Генрі Форда, що робітникам на новій фабриці, яку він будує в Деґенґамі, він буде платити 25 долярів тижнево, що для Англії являється високою платнею. В ній буде працювати 30,000 робітників. До фабрики не будуть приймати робітників, які люблять пити над міру.

Він говорить, що збут своїх авт він розраховує переводити в британських домініях, де потрібні авта спеціяльно легкого типу, які виробляють фабрики Форда. Англійські авта заважкі й складні, тому не підходять до мало цивілізованих домінїй. Далі він каже, що вся біда фабрикантів лежить у тому, що вони не йдуть нарівні з поступом техніки та вимог часу, а лишаються при старих методах, що часто приводить їх підприємства до кризи.

ІРЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ДИМІСІОНУВАЛО.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Правительство на чолі з Косґрейвом подалося до димісії. Пробуло воно при владі майже вісім років, найдовше від усіх инших европейських правительств, які були при владі по війні.

Причиною димісії було приняття парляментом додатку опозиційної партії до закону в справі призначення пенсій робітникам на старі літа. Косґрейв говорить, що сучасний економічний стан Ірляндії не дозволяє приняти цей додаток.

ПРОТЕСТ ПРОТИ НОВОГО МИТА.

ПАРИЖ (Франція). — Зі всіх сторін Франції та з ріжних промислово-торговельних кол надходять до уряду протести проти нового американського митного закону. В протестах зазначується, що нове високе мито на продукти та вироби, котрі привозитимуть до Америки, в багатьох випадках позбавляє Францію можливости імпортувати свої продукти та вироби до Злучених Держав.

ДОВҐАЛЄВСЬКИЙ ПРОСИТЬ ОХОРОНИ.

ПАРИЖ (Франція). — Після того, як газета „Ліберте" оголосила відомости про захоплення ґенерала Кутєпова й доставку його на радянський пароплав, що підтвердила французька поліція, радянський посол Довґалевський одержав кілька загрожуючих йому листів. Тому він звернувся до французького міністерства справ закордонних з проханням дати йому поліційну охорону.

Разом з тим він просив заборонити масовий мітінґ, який скликає ця газета в понеділок для протесту проти поведінки російських комуністів у Франції в звязку з захопленням Кутєпова. Міністерство відмовилося заборонити масовий мітінґ, але звернулося до поліції, щоби вона пильно охороняла особу Довґалевського.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАПОВІДАЮТЬ НЕВДАЧУ

Ще не зачався перепис, а вже заповідають нам невдачу. КАЖУТЬ, ЩО УКРАЇНСТВО СОРОМНО ПРОВАЛИТЬСЯ ПРИ ПЕРЕПИСІ. ВЖЕ ТЕПЕР ЧИСЛЯТЬ НА НАШУ ЛІНЬ, ТЕМНОТУ І РАБСТВО. Хтож це числить? — спитає нас читач. А відповісти на це не важко. Таж в першу чергу не так наші національні вороги, як наші власні діти, наші яничари, наші власні національні відступники. Ось читайте, що то виписує москвофільська „Правда". Подамо тільки один уступ і то по українськи. Він звучить:

„Знову галицькі Українці-сепаратисти, проголосивши себе сорокміліоновим самостійним народом, признаються, що на ділі їм до такого числа є дуже далеко й готові, як гоголівський Чичиков, приписати для себе всіх мертвих і живих, своїх і чужих. В старім краю українське самостійництво падає, а коли тепер вийде на яв, що й у свобідній Америці, де кождий може свобідно вирішити свою національність, до Українців признається тільки незначний процент імігрантів зі старого краю, то українською справою готові перестати інтересуватися не тільки американське, але й инші заграничні правительства. Але українські самостійники ще не думають складати зброї; вони вірять, що їм ще усміхнеться доля".

Одно тут замітне, а це, що й самі національні відступники признають, що українським питанням інтересується Америка й инші держави, а то досі вони тільки висмівали український рух. Припускають одначе, що саме теперішній перепис завдасть удар українській справі в Америці, бо Українці, наробивши крику задля української мови, з переписом проваляться, а це буде для американського уряду доказом, що українська справа є нічим иншим, а тільки блофом.

Тасама „Правда" радіє ще з такої „правди", що добре зробили мадяронські провідники Закарпатських Українців, що радять їм записуватися „CARPATHO-RUSSSIAN". „Правда" уважає таке рішення дуже розумним, бо в той спосіб будуть Чехи знати, скільки є тут імігрантів з Закарпатської України, а ті послідні знову лекше будуть могли добиватися прав для Закарпатської України. Цей наївний аргумент не істнує вже для Українців зпід польської займанщини. Тим усім радить „Правда" записуватися „русскими". От вам льоґіка, от висока політика! Цілий світ знає, що в Галичині нема ніяких Росіян, а нам радить „Правда" записувати себе Росіянами. А як ті Росіяне мають боронити галицьких Українців у їх боротьбі проти Польщі, про це вже „Правда" дипльоматично мовчить.

Це все наводимо тільки на те, щоби кождий бачив, що перепис важна справа та щоби **КОЖДИЙ ДОЛОЖИВ УСІХ СТАРАНЬ, ЩОБИ УКРАЇНСЬКЕ ІМЯ, ЗА ЯКЕ МІЛІОНИ ПОЛОЖИЛИ СВОЇ ГОЛОВИ, БУЛО ПОШАНОВАНЕ И ПРИ ПЕРЕПИСІ.**

О. Сновида.

БОЛЬШЕВИЦЬКА КРІЗА А ПОЛЬЩА.

Несподівано ціла громадська думка Европи й Америки обернулася проти большевиків. Посланіє папи, акція епископа кентерберійського, острий тон досі москвофільської преси в Німеччині і ряд инших дрібніщих випадків — ось докази, що нарешті Европа пізналася на кривавім режімі кремлівських панів, нарешті рішилася, бодай морально, проти нього запротестувати.

Ясно, що сей зворот не настав без причини. Різкий поворот в політиці Сталіна — внутрішній і зовнішній, брутальне запровадження „колективізації" села (попросту нової панщини), яке змусило тікати з Росії німецьких, шведських та инших селян, нахабне втручання у внутрішні справи Німеччини й Англії за помічю банди наемних комуністів, крах англійських і німецьких концесій у СССР, — ось що отворило очі Европі на те, що **ніяке мирне співжиття з совітською Росією настати не може,** що **жадної еволюції той режім не знає.** Очевидно, що моральний похід проти Совітів зараз таки зродив думку про военний похід проти них. Особливо такі чутки ширить большевицька преса. Чи є в них правда? Тяжко припустити, щоби по невдалім досвіді 1917—1920 років зважилася би Европа на нову інтервенцію збройну. Але не підлягає сумніву, що колиб большевики впали або зачали падати, — що тоді не одного сусіда сей факт спокусив би на інтервенцію. Хаос у повоєнній Німеччині спровокував Францію до (невдалої) спроби загарбати цілу Ренську Область. Хаос в Росії може спровокувати до анальоґічних спроб і російських сусідів, а передусім Польщу і Румунію.

Тут встає знова в цілий свій зріст українська проблема. Не є виключене, що коли в момент упадку большевизму при владі в Польщі буде „санація", то вона схоче повторити свій „марш на Київ" з року 1920. Але хто знає, чи сей табор буде тоді при владі? А коли навіть і буде, то чи дадуть йому **пляцет** на київську виправу инші партії, особливож „ендеція" (вшехполяки). Сей табор головну небезпеку бачить не в Росії, а в Німеччині, про кокетовання з Українцями чути не хоче і твердо стоїть на засаді повної асиміляції східних „кресів" (Волині і пр.). При такім настрою забирати собі ще нові українські землі сей табор боявся би, бо не удається йому його програма й на теперішних „кресах".

Але опріч внутрішної опозиції стрів би польсько-румунський марш на Київ ще й **опозицію ззовні.** На таке розширення Польщі ніколи не позволилаб Німеччина, яка безнастанно підкреслює, що ані думає зрікатися коритара. Крім того Німеччина уважає Україну за сферу своїх економічних впливів. Коли недавно большевики запросили делеґацію англійських промисловців до Донбасу, посол німецький фон Діркcен запротестував проти всякого економічного „проникнення" Англії на Україну... Тим менше позволить Німеччина на проникнення Польщі. Дальше вирине певно і квестія Одеси. Але тут, як і взагалі в справі Чорного моря, має щось до говорення Італія, а на Кавказі — Англія. Очевидно, моглаб знова повстати ідея покійн. ген. Гофмана, який думав зорганізувати хрестоносний похід усіх великих держав Европи проти большевицької Росії, але для — не тільки реалізації, але просто популяризації сеї ідеї — потрібно довшого часу...

Так представляється справа з можливістю польської інтервенції. Спіткала би вона сильну опозицію всередині Польщі, і з боку чужих держав. А головно для нас: якби всі оті трудноці були переборені, **то нова польська інтервенція не булаб подібна на ту з року 1920.** Тоді було бодай визнання непідлеглої України, бодай **формально** — „як рівний з рівним", дві армії і пр. Тепер — буде інакше! Тепер що найбільше згодилася би Польща на якийсь український „Гільфскорпс", щось як українські леґіони за Австрії. А коли вже в 1920 всунула Варшава аж двох міністрів Поляків до кабінету УНР — Стемпковського і Юзефського, то якіж жадання поставить вона **тепер** до свого „союзника"?

Отже перед Україною стоїть тяжке завдання з моментом наближення упадку большевизму. Росія большевицька і біла — є безоглядно нам ворожі. Польща — коли не виступить в цілі дальшого „заокруглення границь" нашим коштом, то хіба як її повстримають инші. **В момент упадку большевизму перед нами знова стане постулят боротьби на два фронти.** І се треба собі усвідомити заздалегідь. Бо коли большевицька Росія обдирає в нечуваний спосіб Україну, то буде так само робити і Росія біла, бо передусім коштом України захоче відбудовувати економічно захитану імперію, так зрештою, як се роблять тепер большевики. **Отже нашим гаслом дня — в момент упадку большевицзму — має бути ніяка федерація, ні „зединені держави східної Европи", лише — незалежна, самостійна Україна.** Всі роспорошені українські сили, **які приймають се гасло,** а які відкидають всякі „союзи" і „федерації" з яким би то не було сусідом — мусять тісно злучитися з огляду на страшні події, яких ареною незадовго стане наша нещасна країна.

МОСКВА СУДИТЬ УКРАЇНЦІВ.

У Харкові відбувається процес над українськими ученими та культурними діячами. Процес цей большевики стараються робити як найбільш сензаційним та мабуть не вважають його корисним для себе в очах світової опінії. Тому про цей процес нема докладних відомостей від численних спеціяльних кореспондентів чужинецьких газет, які перебувають в Радянщині. Коли й доходять які відомости від них, то вони дуже короткі й невиразні.

Звичайно, не можна надавати великого значіння тому, що пише московська комуністична преса російською та українською мовою про цей процес, бо вона висвітлює все так, як того вимагають інтереси московської диктатури на Україні. Отож нам доводиться покищо користуватися лише відомостями краєвої української преси, яка ближче поінформована в справах процесу. Саме тепер наспіли краєві газети з першими відомостями про цей страшний процес московського погрому, переведеного над українством.

Львівська газета „Новий Час" подає такі відомости:

„ХОЧЕМО НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ".

Перші вісти з харківського процесу.

Переслухання головного обвинуваченого, проф. Сергія Єфремова.

Дня 12. березня зізнавав головний обвинувачений, професор Єфремов. Предсідник суду спитав професора Єфремова: До чого ви зміряли у вашій політичній акції? Таж Україна істнує як республика в Радянському Союзі. Професор Єфремов відповів твердим, виразним голосом: ХОЧЕМО НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.

Коли предсідник спитав Єфремова, чи то правда, що він удержував звязки з повстанцями на Україні, які боролися проти Радянського Союзу, Єфремов відповів: ТАК, ЦЕ ПРАВДА.

На запит, яке було його відношення до смерти Леніна, Єфремов відповів, що не памятає.

Процес відбувається в атмосфері надзвичайно неприхильній для обвинувачених. Професор Єфремов пять разів просив, щоби перервати переслухання, бо він перемучений цілоденними відповідями на запити. Та суд відмовив його проханню.

Процесови, який відбувається в харківській опері, прислухується тисячна товпа змобілізованих комуністів для піддержки бадьорого духа червоних суддів.

Львівський денник „Діло" пише про процес так:

ХАРКІВСЬКИЙ ПРОЦЕС.

Большевицький акт обвинувачення.

Напередодні самого процесу проти українських національних діячів, що почався 9. березня в Харкові, появився в радянській пресі, яка виходить на Радянській Україні, акт обвинувачення проти 45 підсудних у цьому політичному монстр процесі. З цього акту обвинувачення видно, що головними обвинуваченими є: **акад. С. Єфремов, А. Ніковський, О. Гермайзе, В. Дурдуківський, О. Чехівський і В. Чехівський, лікар О. Черняхівський, проф. Ганцов, проф. Холодний, М. Слабченко** (з Одеси), **К. Товкач** (з Полтави), **студ. М. Павлушків, лікар В. Підгаєцький, митрополит автокефальної української церкви В. Липківський, лікар В. Удовенко, К. Шило, В. Дога, Гребенецький, Заліський,** Г. **Іваниця, М. Івченко, Старицька-Черняхівська, Отамановський** (з Винниці), **Шарко,** інж. **Коваль, лікарка Матушевська та інші.**

Прокуратура УСРР закидує обвинуваченим провини і злочини з артикулів 54—2, 54—3, 54—4, 54—8, і з 54—11 карного кодексу УСРР. Крім державного прокуратора виступають на процесі ще й громадські обвинителі, а саме: **Панас Любченко** від тзв. Всеукр. Ради Професійних Спілок, акад. **М. П. Кравчук** від київської секції наукових робітників і накінець **О. О. Слісаренко** від „Федерації радянських письменників".

Акт обвинувачення твердить, що всі обвинувачені належали до конспіративної протикомуністичної організації, що звалася „Спілка Визволення України". Ця установа повстала в 1926 р., але генетично вона звязана з іншим нелеґальним товариством українських „контр-революціонерів", що звалося „Братство Української Державности". Це „Братство Української Державности" повстало ще в часи українсько-большевицької війни. В акті обвинувачення читаємо про це дослівно ось що: „Відкрита і зліквідована в 1929 р. підпольна українська контрреволюційна організація СВУ (Спілка Визволення України) звязана нерозривними нитками з усією історією клясової боротьби на Україні від жовтневого перевороту до останніх днів. СВУ — це тільки найновіший прояв безперервної контр-революційної діяльности, яку проводили на Україні буржуазія й кулацтво по жовтневій революції. СВУ — це наслідник і переємець контрреволюційної організації, що звалася „Братство Української Державности" (БУД).

На чолі БУД-у і СВУ мав стояти академик Єфремов. Одна і друга організація мала за завдання повалити большевицьку владу та відірвати Україну від СРСР. Ось і основа акту обвинувачення. Його автори намагаються продовж цілого свого твору доказати, що члени „Спілки Визволення України" мали звязки з українською ун-рівською політичною еміґрацією. Видно це хочби з того, що до еміґрантських діячів ун-рівської орієнтації втягнули і Д. Дорошенка.

Всю „діяльність" „СВУ" акт обвинувачення обговорює дуже подрібно, покликуючися зчаста на зізнання обвинувачених та „цитуючи" їх нібито дослівно. Весь матеріял обвинувачення усистемізовано групами. На першому пляні подана ґенеза „Спілки Визволення України", далі йде політична характеристика цієї орґанізації разом із характеристикою засобів її діяльности та політичної боротьби. Окремо обговорена праця „змовників" у „Всеукраїнській Академії Наук", окремо в Медичному Інституті та Медичному відділі Академії, окремо в кооперації, окремо на педагогічному фронті, окремо на літературному, культурному, господарському, окремо в центрі (у Києві), а окремо на периферіях і накінець окремо на церковному фронті. Попри те спеціяльні трактати присвячені в акті обвинувачення справам молоді, що мала творити в „СВУ" окрему секцію під назвою „Союз Української Молоді" (СУМ), а далі справам терору і накінець ролі Української Православної Автокефальної Церкви у програмі „Сп. Визв. України".

МАНДРІВНИЦТВО

Мандрівництво відсвіжує покріплює на тілі та на души Людина вчиться при цьому дуже богато, передовсім, як треба жити і бути веселим

Весна! Ба і літо не далеко. Сонце всміхається. Спів птахів, краса цвітів манять нас знову на поле й у ліс. Хтож би ще видержав у хаті? Хто лише може, виривається на ясний, сяючий світ!

І хтож мав би за зле людям, що тоді їм у хаті якось затісно, тужно. Мандрівництво лежить у крови людини.

Тому то, як із весною побачимо базьки на лозах і вербах, як побачимо прозябаючу травицю, чи не манить вовно нас на свіжий весняний воздух, на лоно природи?

Лікарі вже давно доказали, яке значіння має мандрівництво для здоровля людини. Славні вчені й лікарі займалися питанням, який вплив має коротке мандрівництво на здоровля слабовитих або хоровитих шкільних дітей. Вони переконалися, що **мандрівництво вплмває добре на здоровля нервової молоді, що нездужає на недостачу апетиту, блідницю та малокровність.**

Два славні німецькі лікарі: професор університету Пальм і д-р Редер робили досвіди з дванацятьма хорими на серце дітьми. З тих дітей девять було хорих на биття серця, а три мали инші серцеві недомагання. З тими дітьми ходили згадані вчені на мандрівку в околиці Фрідріхсроди (Турингія). До шістьох днів мандрівки ці навіть такі слабовиті діти підвисшили до двацятьох кільометрів. Вислід був надподівано корисний, як під фізичним так і під духовим оглядом.

Це, що згадані вчені робили з дітьми для досвіду, може гаксамо добре справдити на собі кождий дорослий. Ба, ці добрі успіхи, які стверджено у хоровитих дітей, покажуться ще ліпшими у здорових людей. Колиж не маємо часу мандрувати шість днів, то мандруймо бодай один день. Це в усякому разі ліпше, ніж колиб ми зовсім ніколи не вибиралися поза задушливе місто, або колиб усе пересиджували в хаті!

Передовсім потрібне це для мешканців великих міст. Дуже шкідливий вплив великого міста для здоровля людини пізнаємо найкраще з того факту, що майже всі сімї по великих містах вимирають після трох-читирох ґенерацій. Ба, колиб із сіл не приходив усе новий наплив людей, то з розвитком міст було би зле. Тому то все більше чути кличі: „Назад до природи!" **Світла, повітря, сонця й руху потребує тіло.** А чи не знаходить їх саме найбільше при мандрівництві?

Мандрівництво, це така штука, якій не кождий розуміється. При цьому треба бути свобідним від внутрішнього і зовнішнього тягару. Чи є в цьому яка приємність, коли хто вибирається на мандрівку обвантажений наче вючний мул? А нераз можна побачити, що молодь саме так вибирається на проґульку. Жалко й глянути на них. З такої мандрівки не матимуть вони користи, розривки, відпочинку. І молодь сама зрозуміла би це, колиб не була молодю...

Дальшою помилкою мандрівництва є: рекорд — зробити якнайбільше миль дороги! За такий і такий час ми пробігли стільки то й стільки дороґи — чваняться нераз проґульковці. Та це буде радше „спорт пішоходів" або „біґунів" але ніяке мандрівництво! Від придорожного каменя вони гнали, йшли дорогою, але не богато бачили! Не натішилися красою природи. **А це й найважніше при мандрівництві, щоби й наші змисли зазнали розради: наші очи повинні натішитися богатим у найріжніші барви краевидом; бреніння бжіл, спів птахів, повинні бути музикою для нашого вуха; свіже повітря, запахи цвітів оживляють наші нюхові нерви і т. д.** Ба і тишина природи, мовчаливий ліс, може для нас бути чимсь иншим ніж боязким відчуванням самотини. Бож тоді людина на хвилю бодай відірвалася від буденщини, від щоденного одноманітного заняття. Вражінь, які здобудемо на веселій мандрівці, не забудемо цілі літа. Вони довго остануть свіжі в нашій памяти. Начеб щойно вчора було це, так живо стоїть перед очима. „Чудовий схід сонця"! — хто довго спить, знає його хіба з описів. Бо справжній мандрівник устає рано. Він знає, що хто хоче мати приємність із мандрівки, той мусить іти на стрічу сонцю золотому! Справді нема нічого кращого як мандрівка серед природи, вкритої свіжою росою. Справжнього мандрівника не задержить у хаті навіть дощевий день. Бо й дощевий день дасть йому щось: покаже йому інакше лице природи, інші образи, інакших людей, іншу богату душу природи.

Все нові погляди, вічна зміна краєвидів, світ раз ізгори, разіздолу — ось що робить таке сильне враження на людей. А зі здоровного боку тут увіходять у гру: **глибше віддихання чистим гірським повітрям, сильна праця мязів, прискорений обіг крови.** Це все корисний вплив. Що **після виснажуючої, богатої у вражіння мандрівки не бракує апетиту та що потім засипляємо твердим, покріпляючим сном, це також мусимо вважати корисним впливом.** Почування свободи й веселости, яке опановує мандрівника, виявляється у відчуванні потреби співу й забави, передовсім коли ми мандруємо в однаково настроєному товаристві. Один зачне співати, а зараз за ним співають усі, навіть ці, яких голос усякий інший, лише не співний. Та це зовсім не шкодить. Бо спів належить до мандрівки.

В давніших літах мандрівництво було чимсь самозрозумілим. Майже кождий вважав замолоду мандрувати, з товаришами. Промандрував цілі околиці, щоби пізнати світ. Бо з мандрівки мав і цю користь, що пізнавав дану країну, її населення, його звичаї й обичаї краще ніж із книжок. Цього всього не пізнаємо теж, коли мчимося поїздом. Та часи змінилися. Цілий світ утратив колишній спокій. Прикметою наших часів став поспіх. Люде вже майже не ходять пішки. Де лише можуть, їдуть: чи то залізницею, чи автом, чи літаком, коби лише скоріше. З лікарського погляду треба також жаліти над цим. Колишнє „фестіна ленте" **(„спішися помало") було певно корисніше для здоровля, передовсім для нервів!** Та ба! відносини вже так уложилися і нині не можемо обійтися без згаданих скорих комунікаційних засобів.

Та для мандрівництва **можна вихіснувати з користю й ці засоби. Залізниця й авто** вивозять нас скоро з задушливого, повного димів і куряви, міста. **А там далі, де вже зелень і свіжий воздух, там ідім пішки, мандруймо.** Бо хоч як скоро й вигідно їхати серед природи, то ще більшу приємність, справжню насолоду відчуватимемо, коли втішатися будемо красою природи спокійно, без поспіху.

Хочемо й мусимо бути дітьми нашої доби. Одначе мусимо й повинні ми не забувати, що наша життєва сила коріниться в праматері Природі. Їй будьмо все вірні, все вертаймо до неї, а вона нас щедро нагородить.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЦЕНЗУС І УКРАЇНСЬКА ІМІҐРАЦІЯ.

Недавно видав президент Гувер проклямацію в справі цензусу, в якій між иншими словами читаємо, як слідує:

The sole purpose of the census is to secure general statistical information regarding the population and resources of the country, and replies are required from individuals only to permit the compilation of such general statistics. No person can be harmed in any way by furnishing the information required. The Census has nothing to do with taxation, with military or jury service, with the compulsion of school attendance, with the regulation of immigration or with the inforcement of any national, state or local law or ordinance.

Кождий практичний чоловік, котрий провадить якесь діло, переводить час від часу спис свого майна.

Коли якась одиниця того не робить, шкодить тим собі й своїм найближчим, а коли подібне так нація, то терпить на тим весь нарід.

Правительство цеї держави, розуміючи вагу перепису, не жалує на перепис міліонів. А чим дбайливіший й більше промисловий нарід, тим більше видає грошей на такі переписи.

Серед іміґрантів в Америці Українці доси найменше дбали за перепис. На жаль, так є ще й тепер.

Послідними часами я мав нагоду бути в місцевостях, де живе гуртово українська іміграція, та при кождій спосібности старався пізнати думки Українців щодо перепису.

В тій справі можна поділити українську іміґрацію на три катеґорії: несвідомих, „премудрих", а властиво „симудрих", і свідомих.

До несвідомих можемо зачислити не тільки неграмотних, але й тих, що тут в Америці покінчили всякі школи. Це діти таких родичів, що не виховали їх в українськім дусі й то з несвідомости або недбалости. Тому діти не знають, хто вони є.

В рядах „сиромудрих" бачимо тільки укрїнський „інтернаціонал", який все будує згори, а розбирає здолини. Для таких слово Україна також чуже, а часто уживають його для шкідливої для української справи пропаґанди.

Свідомих Українців є найменше. Тому вони повинні напружити свої сили, побудити та освідомити инших, щоби в часі державного перепису, який почнеьстя 2-го квітня, кождий і кожда вписались, що роджені **"in UKRAINE"**, без огляду на їх провінціональні походження, подавали як мову рідну (як в краю так і тут в Америці) мову **українську.**

Наше священство повинно поучити своїх парохіян, учителі — шкільних дітей, урядники всяких клюбів та товариств — своїх членів, сусіди — сусідів і т. д.

Енумератор є обовязаний вписати те, що дана особа подає. Можливо, що трафиться енумератор успосіблений до українства ворожо й не схоче вписати когось, як родженого на Україні, та буде старатися переконувати, що він на це не має права; тоді на його питання найкраще не відповідати, а то й вислати зажалення до Вашинґтону.

Як таких випадків буде богато, то й у Вашинґтоні будуть з тим рахуватися та пізнають, що Українці не є жебраками, але вміють здобувати те, що їм належиться.

Володимир Юрковський,
Ню Йорк, Н. Й.

AN EYE VIEW OF SCOUTING TROOP ORGANIZATION.

In the program on scouting presented in this columns heretofore, I have tried to acquaint you with those methods and aims which are essential in starting a Scout Troop. It is important to bear in mind that the **Leader** is the real winner in the game of scouting. Yes, scouting is a game and a game with adventures, the adventure of finding the good, to develop in every boy or girl the happiness to pass to the others what you have found or will find in scouting, and with a worth while prize, the realization of a good job done for others. As a leader you give your time without pay because of your interest in the boys or girls. Playing with the younger people keeps your mind alert, and the creative type of your work is an exhaustible source of enjoyment in the best sense.

There are no formal requirements to start a troop. A Leader must be at least twenty one years old; must have good personal character and standing, a good influence, and sufficient firmliness of purpose to carry out the work with energy and perseverance; should possess a general knowledge of Scouting and should appreciate the underlying aim and principles of its training. Everything you know how to do will be of help to you in one way or another.

Get a view of the Scout program. Scout literature will be send you on request. Go over the Tenderfoot Test with great care so that you may pass it and be able to explain same to the Scout candidates.

A **lieutenant** is chosen by the leader and performs the duties of the leader during absences, and such other duties that are assigned. The qualifications of the leader's assistant are the same as those of the leader, but the leader is responsible for all the activities of the assistant. The lieutenant must be at least eighteen years old.

A **troop** is run by the patrol system with the Court of Honor. This means that the troop is made up of two or more patrols.

A **Patrol** counsists of from six to ten Scouts. Each patrol has a **Patrol Leader**, and an assistant, or second, who aid the Leader of the troop. The Patrol Leaders are chosen tentatively by the members of the patrol, and later, when the troop is in full swing, the election is confirmed. It is very seldom that the patrol leaders are changed but the temporary election allows for such changes that may be desired by the members of the patrol. The Patrol Leader is generally among the older in a patrol of mixed ages, and is directly responsible for the Patrol and represents them in the Court of Honor of the troop, holds office for any length of time and is eligible for re-election. The duties are assigned by the Leader. This includes keeping record of attendance and progress of the Patrol, and having the meeting place in order. The Patrol Leaders must be men of initiative. They receive scout training in advance of the other members. Since the Corporal, or Second, must wark together with the Patrol Leader the leader appoints the assistant. The Patrol Leaders take council with the other members of the patrol and report the suggestions and decisions to the Court of Honor.

The Court of Honor consists of the Scoutmaster (Boys Leader) or Captain (the Girls Leader), the Lieutenant, Patrol Leaders, and sometimes the Corporals (Seconds, or Patrol assistants). The Court of Honor gathers right after each troop meeting for about twenty minutes, and makes plans for the following meeting. The results are taken back to the patrols at the next gathering. It is practical to have the program in advance so that if necessary the patrol leader may hold separate instructive gathering of the patrol between the troop meetings.

Many Court of Honors use a simple business order such as this:

1. Minutes of the last meeting read and approved.
2. Report from each patrol.
3. Remarks, notices, etc.
4. Discussion of matters brought up and any votes necessary.
5. Program for next meeting.

It is to be remembered that though a troop history or "log" with careful record of each meeting, account of important and interesting events, such as hikes, excursions, entertainments, enroliments, visits, a list of favorable songs, poems, photographes, and dues collected are kept, nevertheless the Court of Honor has a Scribe or Secretary and the minutes of each meeting should be taken faithfully for they are the permament records of your troop. The Court of Honor selects very seriously a treasurer of the troop. The sessions of the Court are confidential. The Court of Honor System enables the leader to learn the opinion of every member of the troop which would be impossible if the leader had a large number at once.

K. E. Schutock.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Свято Т. Шевченка.

Дня 9-го березня недавно зорганізований в Дітройт „Союз Наддніпрянських Українців" улаштував свято 69-тих роковин смерти Т. Шевченка.

Свято відбулося пополудні в ґалі Української Хати. Виголошені були два реферати: один виголосив проф. Вол. Тимошенко на тему „Т. Шевченко як проводар національного відродження України", другий д. Степ. Мостовий на тему: „Т. Шевченко, його життя й твори". Крім того український національний хор „Думка" під проводом диріґ. Ів. Атаманця заспівав гарно „Заповіт" та кілька пісень. Ґаля Української Хати була повна присутних учасників свята. Свято пройшло дуже гарно. Перший реферат проводив думку, в яких умовах пройшла праця славного пота, через що він став національним проводарем, як в його поезіях відбилася історична традиція українського народу, боротьба козаччини за національну, соціяльну й релігійну волю народу. Зясував позицію славного поета до Польщі і Москви. Показав, як поетові завше Україна мріялась вільною й самостійною.

Треба зокрема відмітити, що свято було зорґанізоване з ініціятиви „Союзу Наддніпрянських Українців", який притяг на свято значну скількість тих Українців, що народились на Київщині, Поділлю та Волині і які до цього часу були більш звязані з орґанізаціями Росіян. Такі свята й реферати пробуджують національну свідомість цих Українців і притягають їх до дійсно української праці. А така праця серед цих кол Українців у Дітройті, та взагалі в Америці, дуже потрібна. Свято зробило дуже сильне враження на богатьох з таких Українців родом, які ще мало чули про українську справу і навіть про свого великого національного поета-проводаря, бо вони виїхали з України ще до війни, а тут були звязані з Росіянами. Будемо сподіватися, що праця „Союзу Наддніпрянських Українців" пошириться далі і втягне в українські активні кола богатьох Українців, які досі ще не були цілком національно освідомлені.

В.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Американські уроженці відіграли українське представлення.

Розвеслася була в нас недавно неймовірна поголоска, що українські хлопці й дівчата американського виховання відограють українську комедію „Трох до вибору". Я чекав того дня так, немовби той день мав бути яким національним українським святом. Прецінь тут має ґрати наш український цвіт, вихований на чужій, хоч нами прибраній землі.

Прийшов нарешті той день першого марта. Вибрався я вечером на представлення з женою й дітьми. Приходжу на ґалю на означений час, і не сподіюся ще найти ні публики ні акторів. На моє велике здивовання на сцені уганялися наші молоденькі хлопчики й дівчата, приготовляючися до відограння штуки. Дивлюся по ґали. Сама молодіж. А де старша ґенерація? Думаю: може ще посходяться. Зачинається представлення, а старих як нема, так нема. Думаю собі: Може наші аматори розгніваються та не будуть грати. Може будуть грати, та не будуть грати добре. Вониж на сцені перший раз і ще всі тут роджені. Подивляться, що на ґали мало людий, тай будуть собі легковажити.

Але всі мої побоювання показалися безпідставними.

Сталося якраз навпаки. Представлення відограно знаменито. Ліпше навіть, як не одні старі аматори. Сталося се найбільше завдяки директорови представлення, молодому працівникови п. І. Саповичеви. У представленню грали слідуючі актори: п. Станислав Кульчицький грав ролю Купця Андрія Стонога; Володимир Далаврак ґрав ролю першого брата Івана Вертихвоста, п. Дритмо Далаврак лакея Максима, п. Дмитро Караш Василя Вертихвоста, п. Мирослав Корбутяк Гриця Вертихвоста, п-на Юлія Дячун грала ролю Нусі, дочки Андрія, п-а Тетяна Лата ролю Ксені, жінки Андрія, п-а Маруся Рутковська ролю Наталі.

Всі аматори відограли знаменито свої ролі. Хто був на тім представленню, той напевно не жалував. Я радивби, щоби братство Івана Хрестителя, від. 292 У. Н. С., запросило тих молоденьких акторів відограти нам одно представлення в користь Сиротинця Українського Народного Союза. Я певний, що молоді наші актори нам того не відмовлять.

Сподіюся, що тоді старша українська публика прийде громадою на представлення. Сього доконче потрібно, щоби піддержати наших молоденьких українських Американців та піддати їм охоти до дальшої народної праці. Я певний, що молоді актори й акторки не попадуть у зневоту через недбальство старшої громади, але підуть далі українським шляхом до народної праці. Вони певно розуміють, що старше покоління має богато праці домашної і не все може доконувати того, що молоді. Успіх молодежи буде певно заохотою для старших.

М. Коваль.

—o—

СТ. ЛУЇС, МО.

Громада оживає.

Хто знає нашу громаду від довгих літ, той мусить признати, що за останній час настає інший дух в громаді. Це вже пізнати хочби по тім, що й наша громада святкувала того року свято відродження української державности. Декому може це видатися дивним, що я звертаю увагу на свято, бож це зовсім природне й зрозуміле, коли наші громади святкують свято своєї державности. Так, це природне для инших, але не для нашої громади, де рутенський дух не узнавав такого свята свободи.

Отсе перше Листопадове свято відбулося в нас дня 20 грудня. У святі взяли участь: Українська Православна Громада, відділи 179 і 373 У. Н. Союза, самостійне товариство й відділ У. Р. Союза. Свято відбулося завдяки тому, що до нашої громади прибув о. Дяків, парох православної церкви і наочний свідок наших визвольних змагань, учасник боїв Галицької Армії. Він і підготовив свято. Він і дав почин збірці на інвалідів, яка ще продовжується. Мені здається, що кождий громадянин повинен поперти ту зрібку і зложити лепту на наших борців-калік. Треба збирати між чужими і своїми. Свою лепту я зібрала в бучерні, головно між чужими і вислала до Обєднання, а дитина моя збирає на лісту, як і всі инші діти. Як буде збірка покінчена, тоді вишлеться загальну суму до Обєднання.

Тепер у нас іде ще мова про те, щоби ми всі записалися при переписі як Українці. Це не легка справа у нашій громаді, бо тут є богато таких, що ненавидять українське імя, бо не було кому нарід освідомити. Але я думаю, що як народна робота піде далі започаткованим шляхом, то й наша громада поступить національно й зросте в силу.

Текля Єзуско,
з 373 від. У. Н. С.

ЗНАД ЗБРУЧА.

Лист з Грималівщини.

Зза Збруча приходять сюди щораз то більше тривожні вісти, що там твориться щось несамовите.

Було в звичаю, що на Йордан виходили процесії рівночасно з обох сторін на Збруч святити воду.

А цього року не лише, що з тамтої сторони не вийшла ніде процесія на Збруч, але навіть поодинокі особи не сміли приглядатися водосвяттю з цього боку Збруча.

З невідомої причини втікав у часі Йорданських Свят на цей бік через Збруч православний священик з жінкою разом зі священиком римокатоликом. За ними стріляли большевицькі пограничники і православного священика вбили на самій середині ріки на леді, а рико-католицький, з жінкою вбитого дістався на цей бік живим.

Коли з царських часів вільно було через Збруч розмовляти, то тепер не вільно навіть глянути туди, бо червоноармійці зараз стріляють.

Нарід по тому боці Збруча, гарно колись прибраний, ходить тепер лише або в чорних рубашках, або в брудних полотнянках. Іншого одіння не видати. В осени позасівали тамошні господарі свої частки озиминою і коли вже збіжє зазеленіло, зарядили большевики колективізацію і комасацію, через що всю озимину під плач покривджених переорали, аби поле допасувати до колективного пляну. Дволітні діти силою забирають від матерей та передають їх на колективне виховання, тому чути аж сюди плач і стогін осиротілих матерей, не менше жалісний, як колись у часі Різни Христового у Вифлеємі.

Загалі панує на Великій Україні каста людей, яка лиш одним займається, а саме завдаванням якнайбільших мук тим, що обезвладнені. В 1919 р., коли большевики примусово забирала останнє зерно, один 106-літній селянин в околиці Сатанова не хотів ніяк свого збіжа віддати, кажучи, що вже не в силі на дармоїдів робити; за це його зараз скували та скованого, як контрреволюціонера, відтранспортували до Київа, а його сини і внуки пробували втекти на цю сторону, одначе це їм не вдалося: приловлених вже на Збручі червоноармійці силою потягнули в глиб краю, а що з ними сталося, не можна вже було довідатися. Тепер взагалі дуже тяжко від большевиків видістатися, тому, що вони не хотять, щоби втікачі за границею змальовували вірно образ того раю, в якім тепер нині мучаться селяне й робітники.

Ол.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, член братства Успенія Пресвятої Богородиці, від. 123 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50, котрі дуже придалися, а особливо моїй жінці й дітям. Я вже два роки як лежу в шпитали й не знаю, коли з нього вийду.

Хай росте й розвивається У. Н. Союз на славу й на користь українського народу.

Іван Шеник,
Скрентон, Па.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Народний Дім у Снятині.

В маю 1929 р. засновано в Ню Йорку при Укр. Зап. Тов. „Снятин" комітет для збірок на народні потреби снятинського повіту.

Не легко тепер збирати збірки між робітниками, бо є безробіття. Дотого робітники і так перетяжені ріжними збірками. Та за старанням громадян Н. Коржа і Гр. Ковердовица таки вдалося зібрати поважну суму на Народний Дім у Снятині.

В своїм часі комітет зібрав для потерпівших від повені $206. Члени тов. „Снятин" допомогли т. Лиликови зібрати $150 на Народний Дім в селі Тростянці. Зібрано рівнож $74 для снятинської читальні. А тепер вислано $200 на У. Н. Дім у Снятині. Жертвували:

Ліста ч. 3.

Зібрав Н. Корж.:

Н. Корж $5; Ст. Ковбаснюк $2; по $1: Іл. Романович, М. Просіцький, В. Пазнюк, В. Бордин, І. Дурбак, В. Слободянин, С. Волинець, І. Чміль, А. Олійник, Гр. Дідоха, В. Папас, І. Івахів, В. Кузик, С. Варійчук, І. Тритяк, П. Задорожний, Гр. Ігнатів; по 50 ц.: Т. Гладкий, І. Місько, І. Маковій, І. Рутка, В. Осяцький, Я. Корітко, Д. Зілінський, Т. Багрій, Т. Архитко, П. Смолинець, І. Думенко, А. Мовчун, Е. Щуран, В. Зелененький, М. Мельник, П. Зелененький, А. Білобран, Ніна Смеречинська, А. Боднарук, Войчишин, Д. Якимів, А. Мудробецький, В. Оропчук, В. Чуй, В. Гасій, Д. Борецький, І. Стек, Д. Легкий, З. Літовінський, М. Кохман, Д. Жидовецький, А. Саміло, В. Ліщинський, С. Шитка, М. Воробець, С. Шпакович, А. Дачишин, П. Соколовський, І. Отаманець, Ст. Зілінський, В. Федчишин, М. Боднар; А. Кравець 30 ц.; по 25 ц.: М. Покритка, Т. Стоякевич, В. Зелененький, В. Дідич, Ф. Блеховський, С. Будідук, В. Шкільний, Гр. Дорощенко, С. В., М. Чорний, Руський, Л. В., І. П., Дорошенко, А. Ліщинський, А. Романчук, І. Фурта, І. Білозір. — Разом $49.80.

Ліста ч. 20.

Зібрав Н. Корж.

По $1: І. Ключко, П. Тенька, Д. Кальба, М. Роскош, А. Замора, П. Славута; по 50 цнт.: К. Батрій, С. Буньо, І. Тарнавський, П. Бусиль, С. Шумлій, К. С., І. Горічук, І. Білоус, І. Чміль, М. Женчук, І. Клапчук, П. Галушка, П. Репета, В. Коновала, Ю. Гулька, С. Роса, П. Вакуліцький, С. Сенчей, М. Палійчук, І. Загалевич, П. Гарматюк; Я. Дорошенко 35 ц.; В. Легкий 30 ц.; по 25 ц.: І. Левинець, М. Гарбач, А. Туранський, С. Галушка, Т. Романків, С. В., І. Чичота, Д. Мельник, М. Клюфас, І. З., І. Галушка, В. Лабоцький, І. Шпундер. — Разом $20.90.

Ліста ч. 7.

Зібрав Н. Корж.

Д. Стрипко $5; по $1: С. Іванковин, Ксеня Гарматій, Н. Луцер. — Разом $8.

Ліста ч. 13.

Зібрав Н. Корж.

По $1: Н. Байкарський, Юлія Котапека, М. Канмар; В. Охрин 50 ц. — Разом $3.50.

Ліста ч. 6.

Гр. Ковердович $10.00; Укр.

Зібрав Гр. Ковердович.

Квітарня Готкін, Леус Фльоріст, 125 Іст, 7 Вулиця, Н. Й. $3; по $2: Г. Марчак, Я. Конрат, Катерина Виноградник, В. Крамковський; по $1: Ст. Ковбаснюк, Я. Гаврилко, І. Гильнер, П. Приступа, В. Гильнер, Буджак, Юлія Ярема, К. Заплаціноський, С. Фесолович, І. Білетій, В. Борак, І. Шкляр, Д. Рудковський, Джім Франкіні, Сем Йолцвей, М. Квасниця; І. Кітинський 50 ц.; по 25 ц.: П. Репета, П. Гринишин. — Разом $38.

Ліста ч. 5.

Зібрав В. Палійчук.

В. Палійчук $5; по $1: Д. Муравецький, Н. Першин; П. Кот 25 ц. — Разом $7.25.

Ліста ч. 1.

Зібрав В. Петрушка.

В. Петрушка $5; С. Кузмляк $2; С. Тимків 50 ц.; П. Петляр 25 ц. — Разом $7.75.

Ліста ч. 8.

Зібрав А. Равлюк.

А. Равлюк $5; Іл. Раковецький $2; по $1: Гунька, Сербінович, В. Нич, Л. Бурак, І. Виноградник; по 50 ц.: Д. Рудницький, Ватиролит, Саховіч; по 25 ц.: Паламарюк, Дж. Томс. — Разом $14.

Ліста ч. 10.

Зібрав В. Соник.

В. Соник $3; М. Лилик $2. — Разом $5.

Ліста ч. 14.

Зібрав М. Білик.

М. Білик $5; Д. Семенюк $2; по $1: Д. Костинюк, М. Оницук, В. Костинюк. — Разом $11.

Ліста ч. 15.

Зібрав Д. Виноградник.

Д. Виноградник $15; Ад. Клівентович 50 ц.; по 25 ц.: Ів. Василів, М. Мовченко. — Разом $16.

Ліста ч. 17.

Зібрав Н. Козулькевич.

Н. Козулькевич $15; Марко Юрах $5. — Разом $20.

Ліста ч. 18.

Зібрав І. Ризюк в Канаді.

По $1: І. Ризюк, О. Даниш, Д. Томяк, М. Семивонюк, М. Слободин, Ю. Іванчук; Я. Семенюк 50 ц. — Разом $6.50.

Ліста ч. 19.

Зібрав Ілія Дутчак.

Іл. Дутчак $2; по $1: Д. Крищун, Гр. Колумбиньский, С. Подоляк; Л. Лещук 50 ц. — Разом $5.50.

Ліста ч. 21.

Зібрав Ів. Томяк.

Я. Тритяк $5; Ів. Томяк $2.50; по $1: Ю. Нелюк Параска Чобан; Юлія Богуцька, М. Дукавецький; М. Петрина 50 ц. — Разом $12.

Ліста ч. 16.

Зібрав В. Бутолінський.

В. Бутолінський $3; Ю. Бутолінський $2. — Разом $5.

Ліста ч. 12.

Ів. Божемський $2.

Ліста ч. 9.

Юлія Котапська $1.

Загальна сума з ліст $233.20.

Добровільна колекта на віну $12.65.

Разом зібрано $245.85.

Вислано до краю $200.00.

Розходи виносили $35.35.

Остало на руках Комітету $10.50.

Іван Томяк, секретар.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА",

103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Минувшого тижня викінчено нову радіо-лябораторію при сторі Сурми, спроваджено нове начиння, „Туб тестерс", „Сет тестерс" і т. п. Хто має не добрий сет або попсуті лямпки, то Сурма має чим поправити.

Заключено угоду на рік з менаджером „Галівуд" Театру, напроти стору, що він має кождого дня виголосити одну пісню, доставлену йому стором, а за те він має висвітлювати для нас оголошення.

Як кождого року так і тепер писанки на Великодні свята вже маємо, вже є на виставовім вікні в Сурми, і вже знов приглядаються люде гурмами до тих писанок, та дивуються, хто такі гарні писанки робить. Беремо замовлення на провінцію, дозен за 6 долярів, а тих найлучших дозен за 9 долярів. Гарнішого презенту своїм знакомим зробити не можна, як дати писанки.

Також прийшли з краю гарні українські артистичні картки на свята, 12 за 50 центів, 25 за доляра. Сподіваємось того року продати більше як коли; минувшого року продано 25 тисяч карток.

Першим костумером на писанки був наш сталий покупець аж з Раквил Сентер, Лев Матусин.

В сторі великий рух з газетами, всі інтересуються цензусом, дехто рішається іти від хати до хати і поучити, як мають записуватися, яка їх рідна мова.

Купили від Сурми: Дмитро Євчук, Денг радіо; Ів. Сорока, Бруклин, Віктор Комбінейшен; Василь Соболь, Ортофонік Віктролю; Андрій Федак з Гемпстед, Маджестик комбінейшен.

Публична Бібліотека з Трентон закупила від нас українських книжок за 100 долярів. Українці в Трентон не сплять, а вистаралися, щоб між другими були там і українські книжки. Так повинно бути в кождій місцевости. Лиш підіть до бібліотеки і питайте за книжками. Також від нас купила українські книжки Публична Бібліотека з Ню Йорку, Томкінс Сквер Бренч.

Дуже гарні медалiони гуцульського виробу дісталисьмо з краю. Шевченко, Франко і також релігійні. В сторі продаємо по 75 центів.

ЯК ЖИЛА ЖІНКА ТОМУ СІМ ТИСЯЧ ЛІТ.

Крім богато розкопок, дуже важних для науки, добутих у Кіш у Мезопотамії, найстаршім місті на світі, здобули рівночасно документи, на основі котрих можна відтворити менш-більш вірно життя жінки зперед 7,000 літ. Із богатьох документів мали ми досі образ про старинні жінки, як невільниці, або коли це не були невільниці, то виступали в дуже важній ролі. Та досі не було документів, які змальовували би **буденне життя пересічної жінки в старину.**

Тепер такі документи найшли в Мезопотамії.

Цікаве, як дуже подібне життя жінки із сумерійської доби до життя нинішньої жінки. Молоді сумерійські дівчата жили, як і сьогоднішні пані. Вистроювалися й прикрашувалися, коли йшли на прохід по вулицях, мощених камінням, як і нині. А прецінь треба тямити, що в часах наших середньовічних часів не було на світі ані одного міста, що могло би почванитися мощеними вулицями.

Прохожувалися, щоби звернути на себе увагу юнаків.

Сумерійки носили вовняну одежу, яку сполучували лискучими мідяними голочками. Одежа прикрашена була гарними брошками, виробльованими дуже гарно з малесеньких мушлів. На одежі мали Сумерійки також прикраси із слонової кости та ляпіслязулі. Вони малювали собі лиця й уста на рожево якоюсь пастою, яку робили з ростинної субстанції. Волосся збирали вгору та звязували гребенями з дрібненьких мушлів і гарних голок, або, як нині називають їх, мідяних шпильок.

Зачісувалися перед полірованими зеркальцями, виробльованими з міди. Такісамі зеркальця бачимо пізніше в Єгиптян і Жидів. Століття за століттям мідь уступала місце бронзові, а бронз золоту. Всі ті металі, поліровані докладно, заступали дуже добре нинішне зеркало.

Перед проходом Сумерійки купалися та вимащували тіло спеціяльними бальзамами. Потім накладали нашийники та бранзолети з міди або слонової кости. Такісамі прикраси на шию та руки закладали мущини.

Всякі бальзами до натирання, фарби до малювання лиця й уст, олійки та перфуми Сумерійки **виробляли собі самі.** Видно, знали відповідні приписи. Переховували ці засоби прикрашування в малесеньких судинах із паленої глини або в мідяних. Виконано дуже богато тих судин, прегарно виконаних, що уявляють собою справжні твори. Підставки, мищинки, горнятка, амфорки, ножики заховалися знаменито та говорять нам нині про високо розвинене гончарське мистецтво й різьбу в Сумерійців.

Замужна Сумерійка прикрашувала хату статуетками з паленої глини та слонової кости. Сумерійки були добрі матері, що вміли робити для дітей гарні забавки. Найшли справжню чічку в тій ділянці: є це візочок на двох колесах, запряжений у два бики. Коли дитина марудилася та не хотіла заснути, Сумерійка брала семиструнну арфу та грою засипляла пестія. В добі розцвіту сумерійської держави подружа було вельми поважною інституцією. Подружа зрада майже не траплялася.

Щойно коли держава стала хилитися до упадку, подружа вірність щораз більше підупадала. Тоді появився закон, що смертю карав віроломність.

Сумерійці любили танець. Танцювали при кождім прилюднім святі. А було тих свят чимало. Святкували весело свято богині місяця, свята весни й оселі, поворот воївників із побідних воєнних виправ і т. д.

Сумерійки прибиралися тоді в цвіти та танцювали радо під звуки семиструнної арфи цілу ніч.

Одначе забави кінчалися оргіями, в яких не брали участи — бодай прилюдно — лище жрекині, найвища суспільна верства жінок у Сумерійок.

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ.

Евзевій Мандичевський як музикольоґ.

Дня 15-го липня 1929-го р. помер у Відні проф. Евзевій Мандичевський, відомий світовий авторітет на полі історії музики. Уродився 1857-го року на Буковині і походив з української священичої родини. Його велике знання зробило його на довгі літа центром музичного життя Відня. Покійний був особистим приятелем такого генія як Йоганнес Брамс.

Він відомий ширшій публиці на цілій земській кулі як видавець повного збору творів Гайдна і Шуберта. Він був першорядним знавцем творів Баха і Гендля, а особливо авторітетом творчости композиторів 15 і 16-го віку, себто часу, коли то хоральна музика осягнула свій вершок в таких композиторах як Палестріна, Вітторіо й ен. Він є також автором додаткового тому історії товариства „Gesellschaft der Musikfreunde", друкованої 1912 року, в якому то товаристві він був на посаді архівара.

Був доктором фільософії университету в Ляйпціґу, членом комісії музичних експертів, членом товариства Tonkuenstlerverein і т. д.

Він був також і професором композиції й історії музики в державній академії музики у Відни. І не один відомий композитор, як нпр. Леоне Сініґалія, Розаріо Скалеро (Куртіс Інститут, Филаделфія), Генрі Гадлей (один з найбільших модерних американських композиторів) і т. д. гордяться, що були його учнями. З Українців учеником його був Б. Кудрик, далекий родич покійного.

Вступивши молодим парубчаком до Музичної Академії, мав я свого рода відразу до людей з українським іменем, а без українського серця. Тому саме волів я стати учеником композиції більш модерного композитора, директора Академії, д-ра Йосифа Маркса.

Але історію музики треба було студіювати таки з Мандичевським. І на диво, мимо мого упередження до нього, згодом полюбив я таки того милого дідуся. Які живі і цікаві були його лекції з історії музики! Все ілюстрував він на фортепяні і тоді доперва пізнав я велич і красу Палестрінової „Missa Papae Marcelli".

З якою радістю стрічали ми його добрі очі на ринку, як переходив з Академії Музики до товариства Приятелів Музики. Навіть його чорна ярмурочка, якою прикривав свою лисину і якої ніколи не скидав, осталася для його учеників доровим спомином. Буковинці кажуть, що покійний полишив по собі вокальні композиції до українських текстів. Видно, що часом таки відзивалась у нього рідна українська струна.

Недержавному й бідному народови важко придержати при собі великих артистів.

В боротьбі такого народу за своє істнування не все є час, місце і фонди, щоби занятися людьми, які могли би творити культурні цінности. Та це не може бути оправданням для національного відступництва. Нація має право вимагати від артиста, щоб він був морально сильним і здоровим чоловіком і під національним оглядом. Та за послідних 50 літ національна свідомість Українців зросла і у молодих артистів нема національного відступництва. Але й тут є виїмки як от дірігент Варшавської Фільгармонії і відомий композитор Должицький, бувший учитель Інституту Лисенка у Львові, який є з українського роду. Тут додам, що навіть самі наші вороги бридяться перевертнями.

Між артистами старої школи, національно несвідомими, як чужі, часто наші вороги, помагали вийти в люде (бо свої не мали за що, або не розуміли, що цього треба) часто симпатія до ворога прибивала свої власні національні почування.

Покійний Мандичевський провів свою молодість на Буковині, коли вона була національно цілком приспана. Зрілі літа перевів між Німцями і пересяк високою німецькою культурою. Буковину відродив Федькович, але Мандичевський того руху не розумів і з часом затратив почуття національности.

А яка велика шкода! Бо як він був би нам придався! Бо було би кому зібрати і видати хоч твори Бортнянського! А чи маємо хоч одного ученого, що збирав би скарби старинної музики? Чи хтонебудь взагалі цікавиться і уміє вишукати по старих дзвіницях, церквах, по горищах, плебаніях позакидані книжки, а в них якісь незрозумілі значки, крючки і букви, які собою представляють скарби нашої давної музичної культури? Може останками творів наших авторів, творами божеської краси насолоджуються і закінчують свої бенкети миші і павуки?

А скільки то таких Мандичевських ми потратили, бо вони пішли на службу польській, московській, німецькій культурам. А в тім і дещо нашої вини, бо ми до такої культурної роботи довго не прикладали належної ваги. Дотого поневолення та загальна темнота і нужда робили своє.

Роман Придаткевич.

Зрадився. Хтось дзвонить до директора школи. Він іде до телефону й чує, що хтось грубим голосом інформує: Малий Мурчицький не може сьогодні бути в школі, бо простудився.

— Добре, — відповідає директор; — хто говорить?

Готова відповідь грубим тоном: Мій тато, прошу пана директора!

Причина.

Селянин прийшов до адвоката зробити скаргу на сусіда за те, що той назвав його свинською бородавкою.

— Коли це було? — питає адвокат.

— Вже яких три роки тому.

— Три роки? То чому ж ви так довго відкладали?

— Я щойно вчора завважив у себе бородавку.

